

אור הפרשה

י"ל ע"י מוסדות אור דוד בראשות הר"ג דניאל זר שליט"א

ז' טבת תשפ"ג • גיליון 243 • פרשת ויגש

זמני שבת קודש

רבונו תם	מוצאי שבת	הדלקת נרות	תל אביב
17:47	17:24	16:23	ירושלים
17:52	17:28	16:22	חיפה
17:44	17:22	16:21	

שבת שלום ומבורך!

העלון טעון גניזה

הרה"ג דניאל זר שליט"א
ראש הישיבה המוסדות

מי יזכה להנצל

לאן צריך לרוץ כדי לזכות להנצל באחרית הימים? מי יזכה להנצל בגוג ומגוג?

כח התפילה

הסיפור הבא התרחש לפני שנה בדיוק, ביום 'זאת חנוכה' תשע"ח. העולם היהודי כולו עצר את נשימתו בהתרגשות לנוכח בשורת שחרורו ממאסר של הרב שלום מרדכי רובשקין הי"ו, בחנינה יוצאת דופן אותה קיבל מנשיא ארצות הברית. מדהים לגלות את אשר סיפר בעצמו:

יום קודם לכן, קיבל מכתב המבשר כי ערעורו האחרון נדחה דחיה אחרונה, 27 שנות המאסר שנגזרו עליו - הן עובדה ללא עוררין. אם עד עתה נאחז בכל שביב תקוה, עתה הגיעה ההודעה שאבד כל סיכוי. 27 שנים בכלא פדרלי בארה"ב, תענוג מפוקפק במיוחד...

הרב רובשקין קיבל את הבשורה, והחליט להתחזק באמונה כי הכל מה' יתברך, ובורא עולם ה'כל יכול' - יכול גם ברגע אחד לשבור את בריחי הכלא ולשחרר אותו לחופשי. הוא הדליק נרות חנוכה ונטל ידיו לאכול ארוחת ערב קלה, כשהרהור עובר בראשו 'הלא עכשיו חנוכה, זהו זמן לניסים. אתפלל לנס שיוציא אותי מן הכלא הזה!'

הוא עצר לרגע מאכילתו, נשא עיניו השמימה, וביקש ממי שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם, לעשות גם ניסים לבניהם בזמן הזה... בעודו באמצע תפילתו הגיע הסוהר לקרוא לו, אז התבשר כי זכה בחנינה לגד כל הסיכויים, והוא משוחרר מעבודת לחרות ומשעבוד לגאולה, כאן ועכשיו!

הנה כי כן, גם גזר דין אמריקאי חתום ללא אפשרות ערעור, גם חומות כלא פדרלי ללא יכולת בריחה, גם נעילה הרמטית של השערים באינסוף מנעולים - תפילה אחת, מעומק הלב, מחוללת את הנס ומביאה את המהפך. הבה נתפלל לה', נזעק בכל ליבנו על כל העובר עלינו, ונזכה לראות בחסד ה' ובישועתו! (הרב אשר קובלסקי)

הגויים. כי שם אין תורה המגנה ומצילה. ה מ ע צ מ ה החזקה ביותר בעולם זה ישראל ולא אמריקה, כי כאן יש תורה ושם אין תורה! אמריקה מדינה של חסד ומחזיקה מוסדות תורה, ולכן יש לה גם הגנה.

כתוב בתהלים "ידין בגויים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה". יש שמפרשים כך: אם יש דין בגויים יש שם הרבה גויות רח"ל, אבל בארץ רבה, שהיא ארץ ישראל שהיא גדולה וחשובה. גם כשיש אסונות רח"ל ה"ז רק ראש אחד, רק יחידים. כי לעם ישראל יש מוסדות תורה וישיבות.

אם היינו בדורו של נח, והקב"ה היה אומר לנו "בוא אל התיבה", היינו רצים. רואים את המבול שוטף בורחים אל התיבה. גם היום המבול עומד לבוא, הקב"ה אומר לנו בואו לשיעורי תורה, עוד מעט יהיה מאוחר, הזמן לחוץ, אח"כ אין תקנה. היו כבר שתי מלחמות עולם, השלישית בדרך, היום בא בוער כתנור, ומי לא יבוא להצטרף לפמליה של מטה, לקיים "אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו, ואז נזכה ויקשב ה' וישמע ויכתב בספר זיכרון לפניו ליראי ה' ולחושבי שמו".

תקופת גוג ומגוג היא תקופה קשה מאד, עד שאמוראים קדושי עליון, שהיו יכולים לחיות מתים, אמרו בגמ' "ייתי ולא אחמיניה" (סנהדרין צח) אנחנו לא רוצים להיות בתקופה הזו! חבלי משיח הם כמו חבלי לידה, כמה שהצירים יותר קשים הלידה קרובה, ככל שהצרות גדולות וקשות יותר סימן שהגאולה קרובה. איראן מתגרה בכל העולם כולו זהו סימן שאנחנו כבר בשלבי גוג ומגוג.

אני כל הזמן, כל פעם שהיו מלחמות בארבעים שנה האחרונות, ואנשים אמרו הנה זה גוג ומגוג, אמרתי להם זה לא גוג ומגוג, כי גם בגמרא גם במדרש וגם בזוהר מבואר, שגוג ומגוג יתחיל מפרס, אירן. אמרו לי תמיד, הרי השאה הפרסי הוא אוהב ישראל, אמרתי להם אני יודע רק מה שכתוב, התורה זה אש שחורה על גבי אש לבנה. חז"ל אמרו לנו שמשם תצא הרעה. במלחמת המפרץ אמרתי, כל זמן שאיראן אינה מעורבת זה לא גוג ולא מגוג. אבל עכשיו אנחנו רואים את הזרועות הארוכות של פרס בכל העולם, אין היא מתגרה בעולם כולו וחוץ מארה"ב וישראל כולם שותקים, עכשיו זה נראה הדבר האמיתי. שבת שלום!

הפחץ חיים אמר, שלא פעם אחת יהיה גוג ומגוג, אלא שלש פעמים יהיה גוג ומגוג. מתי הוא אמר את זה? לאחר מלחמת העולם הראשונה, אמר הח"ח זה היה מלחמה אחת, ועוד עשרים וחמש שנה תהיה עוד מלחמה והיא תהיה קשה מזו, ומלחמה זו תהיה כמשחק ילדים לעומתה, [והיא היתה השואה האיומה] ולאחר מכן תהיה עוד מלחמה והיא תהיה קשה מהראשונות, שהראשונות היו משחק ילדים לידה! ואז יבוא משיח. דברים נוראים! אמר המשחק חיים עם כך, ששתי מלחמות העולם בידה יהיו משחק ילדים ליד המלחמה השלישית של גוג ומגוג. אי אפשר לתאר את גוג ומגוג! אנחנו רואים שממציאים כל מיני נשקים ומתחרים זה עם זה, הרוסים המציאו עכשיו טילים גרעיניים שמהירים פי 20 ממהירות הקול. ויש להם יכולת פגיעה בכל נקודה בכדור הארץ.

אבל כ"ז בא להראות לנו את עוצמת הניסים שיהיה לעתיד לבוא, אז יאמרו בגויים הגדיל'ה לעשות עם אלה, אז יראו הכל את אהבת ה' לעמו. ובזכות מי יהיו כל הניסים הללו? בזכות דוברמן?! בזכות האברכים שעמלים בתורה מתוך הדחק ומוסרים את ליבם ואת נפשם לאביהם שבשמים. בזכות אלו החובשים את ספסלי בית המדרש, בישיבות ובתלמודי תורה. שלושים ותשע סקאדים - והרוג אחד. ובערב הסעודית טיל אחד - מאה הרוגים. כי לנו יש ישיבות וכוללים ותלמודי תורה. כל טיל 250 ק"ג חומר נפץ. והיום כבר 750 ק"ג.

עיר שאין בה עשרה בטלנים אסור לגור בה, עיר שאין בה עשרה שיושבים ולומדים תורה ובטלים ממלאכה הם המגנים על העיר.

ואמרו חז"ל על רב שבא לעיר וביקש שיביאו לו את שומרי העיר, אמרו להון אייתי לן נטורי קרתא, והוי מייתי להון ריש מטרתא וסנטרא, והיון אמרין להון אלין נטורי קרתא, אילן חרובי קרתא. הרי הם משתמשים בחרב והורגים, אבל לומדי התורה מגינים והם נטורי קרתא. באיזה ניסים המדינה הזו קיימת, העם השוכן בציון מוקף בענני ניסים! אלפי טילים מהדרום ומהצפון, וכולם נופלים בשטח פתוח, אין דבר כזה בעולם שלושים ותשעה סקאדים והרוג אחד! אין דברים כאלה בעולם! כי שם הכל חול, אין שם תורה וישיבות.

הרי הערבים ימ"ש מחפשים אותנו רח"ל יותר מאשר את האמריקאים, והנה פיגועים ברחבי תבל ועשרות הרוגים, מאות הרוגים. מגדלי התאומים - אלפי הרוגים. בצרפת, בהולנד, מאתיים, שמונים, כו'. כל יהודי כואב לנו, אבל לעולם לא היה ויה"ר שלא יהיה כמו אצל

מתוך דרשתו השבועית של הר"ג דניאל זר שליט"א המתקיימת בכל זום רביעי בשעה 22:00 בישיבת אור דוד

ההקדשה השבועית

הוציאם הם אנום לתקיים אלפי טלנים לאור הפרשה להצלתהם אז לעיני קדושתם ההקדשה נכסיה 05-04-03-02-01

לימינו
ידן חיה בת הדס יוסי בן חלן צורי בן רחל דייה בת חוה

לישיק
בנימין בן חסיה אלדד בן חוה ססיר בת עליזה לילך בת עליזה

לחובלתי
אסף בן חיה רושין בן דייה אלעד בן ענה אלדד בן יודנה

לעילוי נשמות
שלמה בן ג'ון סניגלית בת חנה שמואל בן יילנדה יואב בן חנה

סיפור לשבת

הרב צבי נקר

כבר שילמתי לך!

שהביא את הכסף?

- נשפתיי בבז.

- 'מה פתאום? אני אומר לך, עלה עליי הביתה, דיבר והחמיא בלי סוף, וירד את הכסף הוא שכח ואת הקבלה הוא לא שכח לקחת?'

- 'תנסה בכל אופן לדון אותו לכף זכות', ביקש ממני החבר, 'זה לא יהיה רק לטובתו, אלא גם לטובתך.'

- 'למה?'

- 'תנסה לחשוב אילו מחשבות מתרוצצות בתוכך. כמה רגשות שליילים, כמה כעס וזעם ושנאה ואיבה. לא חבל על האנרגיה השלילית הזו? כשתדון לכף זכות, זה ישפיע עליך רק טוב.'

חשבתי על דבריו. אכן, כשדנים לכף זכות, התועלת הראשונה קשורה במפתיע למי שדן לכף זכות, ולא למי שדנים אותו. הסכמתי אתו. חזרתי הביתה כשהתובנה הזו נטועה בי. סיפרתי את הדברים לאשתי, והחלטנו שעל אף שמדובר בבן אדם נוכל, אנחנו נדון אותו לכף זכות, אולי הוא עבר חיים קשים, אולי יש לו בעיה, מי יודע?

מאותו יום, כאילו אבן ירדה מלבנו. ידענו שאנו עשינו את ההשתדלות שלנו להשיג מימון בעבור טיפול השיניים של הבת, ולא צלח בידינו... מאת השם היתה זאת. אשתי כבר לא דיברה על הגנב והגולן. שמת לי שגם הילדים נהיו רגועים יותר.

אחרי כשנתיים, התארסה הבת שלנו עם בחור ממשפחה אמידה מאד. אני יודע שלא נהוג לדבר על שיניים, אבל היה לנו חשוב לומר, שבעתיד היא תצטרך לעבור טיפול שיניים יקר מאד, וכי כבר עכשיו הענין דחוף.

כשהמחונן שמע במה מדובר, הוא שתק, אבל נתן את הסכמתו לשידוך. אחרי החתונה, הבת שלי קיבלה המחאה מחמיה וחמותה, והלכה לעבור את טיפול השיניים אצל הרופא הטוב ביותר, שאפילו אנחנו לא היינו מסוגלים לממן לה, אילו היה לנו את הכסף 'הוא'.

חלפו חמש שנים ארוכות, שבהן הצלחנו לשכוח לגמרי מ'זאב'.

ואז, יום אחד, התחוללה סופה בבית שלנו. באחד הימים, בת השמונה חוזרת הביתה. 'אני לא מרגישה טוב', היא אומרת, 'כואב לי הראש', אף אחד לא מתרגש, לילדים רבים כואב הראש. 'תשתי', אנחנו אומרים לה. היא שותה, אבל עדיין כואב לה הראש.

אחרי שבוע הילדה ממש בוכה מכאבים. בשלב הזה אנחנו מודאגים והולכים לרופא, אבל הוא, בחיור, שולח אותנו אחר כבוד הביתה. 'תקני לה סוכריה ושרשרת והכל יעבור. לילדה אין כלום'. באותו ערב, היא איבדה את ההכרה!

נדלג על הימים הקשים שעברנו, על האימה ועל הדאגה, ונגיע לעיקר: הרופאים מצאו את הבעייה, לא מדובר בסכנת חיים, אבל כן מדובר בנייתוח. יש מומחים בחו"ל שהם בעלי ניסיון ענק בנייתוחים מסוג זה. פנינו לקופת חולים, אחרי מאבק בן מספר שבועות, אישרו לנו בסופו של דבר את הניתוח, אבל עדיין היו לנו הרצאות לא פשוטות. שמחנו, ובמקביל גם הודאגנו. מה עושים עם שאר הכסף? כמובן, לא חשבנו פעמיים, היה לנו ברור שהילדה תעבור את

לפני מספר שנים, הזמין ממני לקוח בשם 'זאב', עבודה גרפיקה אומנותית, בשווי של אלפי שקלים. זו היתה עבודה שדרשה מאמץ מיוחד, התלבטתי רבות האם לקחת על עצמי את העבודה הזאת, ולבסוף הסכמתי.

בכסף שאקבל עבור העבודה הזאת, תכננתי לממן טיפול שיניים יקר ביותר לביתי הבכורה, אשר עברה תאונה ושרבה את שיניה. מכורח המציאות, נאלצנו לדחות את הטיפול ולהסתפק בטיפול אסתטי מינימאלי כלפי חוץ. כעת, היתה אפשרות ברוך השם להשיג את הכסף, ולסדר את השיניים באופן מקצועי. התחלתי את העבודה, שדרשה זמן רב, משאבים ותשומת לב. הפסדתי לפעמים עבודות קבועות כדי להוציא לפועל את אותה עבודה.

יהי היום והעבודה מוכנה. אני מזמינה את הלקוח להגיע לביתי כדי לקחתה. הוא מגיע, מעיין בה ומרצה מאד. אנחנו משוחחים מעט. הוא מתרשם מהעבודה, אני נהנה מהמחמאות. הוא לא קימץ בהן כלל להיפך, הוא היה נדיב מאד בכל הנוגע למחמאות...

אני אדם מאורגן ומסודר, הקבלה על הכסף היתה מוכנה על השולחן. איני יודע איך זה קרה, אולי המחמאות הכבידו על שיקול דעתי, בכל אופן, כשהוא ירד למטה, אחרי שלקח כמובן את הקבלה, נזכרתי שהוא... שכח לשלם! התקשרתי מיידית לנייד שלו 'רק את התשלום, בבקשה', אמרתי לו. הוא המהם משהו לא ברור 'מה? הקו היה מקורטע. ואז אני שומע את המילים ההזויות ביותר בעולם מבחינתי: 'כבר שילמתי לך!'

'מה? אני צועק שוב. והוא עונה לי: 'כבר שילמתי לך. מיד כשהגעתי, עוד לפני שלקחת את היצירה, שילמתי לך. אתה לא זוכר? אמרתי לך שלא משנה איך זה יצא, אני את התשלום נותן לך'. 'אמרת שלא משנה איך זה יצא, אתה כבר מודה ומערך שעשיתי את זה בזמן קצר', תיקנתי אותו, עדיין לא מאמין שזה קורה לי. אבל הוא השיב בניחותא: 'מה זה משנה מה בדיוק אמרתי. אני כבר שילמתי.'

- 'אתה לא'. - 'אני כן!'

הזמנתי אותו לבית דין. בקול רועד עמדתי מול הדיינים וסיפרתי את הסיפור, הוא, מצדו, הכחיש ואמר שהכין את הכסף קודם. עובדה. הכסף לא היה אצלו אחרי שהתקשרתי. הויכוח היה עשוי להימשך זמן רב. בפועל היתה הקבלה אצלו, והדיינים לא יכלו לסייע לי. הם מסוגלים לטפוט על פי מה שהם רואים, והם ראו את הקבלה.

חזרתי הביתה עצוב, היה לי קשה לבוא ולומר לאשתי, שאחרי כל העבודה והמאמץ המשותף, לא נוכל לממן את טיפול השיניים לבת שלנו, שמתקרבת לתקופת השידוכים. הימים הבאים היו קשים. הבת שלנו היתה מבולבלת. היא חשבה שהנה, תקבל סוף סוף את הטיפול האסתטי הטוב ביותר זה היה חשוב לה בדיוק כמו שזה היה חשוב לנו. זמן רב כל כך השקעתי בעבודה ההיא, והנה - זו התוצאה. אפס אחד גדול.

את התפנית הגדולה עשיתי באחד הימים, כאשר סיפרתי לחבר טוב את סיפור הדיון. זעמתי מאד על 'זאב' ומשחשתי אותו. אך החבר אומר לי: 'אתה חייב לדון אותו לכף זכות. אולי באמת הוא חושב

הניתוח. בינתיים ניסיתי לגייס כספים מקרובי משפחה. ואז, בערב, בשעה תשע, שבוע ויומיים לפני הטיסה, מצלצל הנייד שלי.

'שלום הרב ב'. הקול היה נבוך 'שלום וברכה', אני לא מזהה. 'אהה... מדבר זאב'. 'כן, זאב? אני עוצם את עיני לרגע, משליט בעצמי רוגע. כשיש מחלה או בעיה בריאותית מימד אחר לגמרי. אני מוכן להיות החיים מקבלים מימד אחר לגמרי. אני מוכן להיות סלחן יותר כלפי זאב. 'מה רצית, זאב? אני מוסיף לשאול אותו כשאני שומע את השתיקה.

הוא מכחח בגרונו. 'רציתי לבוא אליך'. 'אני לא מקבל הזמנות עכשיו'. 'ברור ברור'. 'לא בגללך. כלומר... אני לא מקבל כי אני טס לחו"ל. אולי כשאחזור'. 'אני לא רוצה הזמנה. אני רק רוצה למסור לך משהו'. 'בסדר', לא התנגדתי. לא היה בי כוחות. הייתי טרוד מאד מכל ההכנות לניתוח.

זאב עלה אלינו הביתה. יכולתי לראות את כתפיו שחוח. הוא לא היה נראה כמו אדם גאה ובטוח בעצמו, כפי שהיה בבית הדין. 'מה קרה? שאלתי אותו. הוא שלף מכיסו המחאה. 'תקרא' התבוננתי בהמחאה. ובכן, היה שם הסכום שהוא היה חייב לי. סכום של אלפי שקלים...

- 'מה? מה זה? החלטת לשלם?'

- 'לא. התכוונתי שתקרא את התאריך ולא את הסכום'.

אני מסתכל על התאריך, ומגלה שזה בעצם חמש שנים אחורה. 'לא שיקרתי לך, כשאמרתי שהבאתי את הכסף. באמת האמנתי בעצמי שהבאתי את הכסף. הרי הוא לא היה אצלי. כשאני מנסה לחשוב מה חשבתי עלי, אני מתחלחל. בכל אופן...'

הוא מתחיל לספר את הסיפור שלו, 'לא שמת לי לב להכנסתי את הצ'ק לתא שקוע מאד בארנק, תא שאני לא משתמש בו. כשחזרתי הביתה, הכינו לי ילדי הפתעה - הם קנו לי ארנק חדש כמתנת יום הולדת.

העברתי את המסמכים והכסף לארנק, אבל לא בדקתי בתא ההוא. בכל אופן, אצלנו לא זורקים סתם ארנק טוב, ולכן אשתי שמה אותו בצד, למקרה שמישהו יצטרך. אתמול, בן האחת עשרה שלי, החליט להצטרף אלי לקניות בסופר, הוא חיפש ארנק כדי להביא גם את דמי הכיס שלו. כשלא מצא, הציעה לו אשתי את הארנק הישן שלי. הילד התלהב, וחיפש בין התאים בארנק את התא הכי טוב להניח בו את הכסף. ותאר לך שבאחד התאים, הוא פשוט מצא את הצ'ק שהייתי אמור להביא לך. זה לא היה צ'ק ששייך לי, לפיכך מעולם לא בדקתי את הוא נגרע.'

שתיקה. הוא באמת האמין שאני משקר, כשאמרתי שלא קיבלתי את הכסף. ואני האמנתי בדיוק את אותם דברים, אבל הפוך. מה שהכי הפליא אותי בסיפור, היתה העובדה שהכסף נשמר לנו בצד, לעת צרה. הקב"ה שמר עלי, והחזיר לי טובה תחת המחילה שלי לזאב. הכסף נשמר עד הרגע שבו באמת הייתי זקוק לו, ואז הגיע השליח להביא אותו. זאב לא הבין למה אני בוכה. מי בוכה בגלל כסף? גם אם מדובר באלפי שקלים? הוא פשוט לא הבין שאלו דמעות של אמונה.

צום עשרה בטבת

בזמן בית המקדש הראשון בעשרה בטבת התחיל מצור על העיר ירושלים, והיה המצור קשה מאוד על העיר, ובעקבות המצור הרבה מאוד אנשים מתו עקב הרעב הקשה שהיה בירושלים, וכיוון שראשית הפורענות של חורבן בית המקדש הראשון היתה בעשרה בטבת שאז התחיל המצור על ירושלים, חכמים תיקנו לצום זכר לחורבן בית המקדש, וכל איש ואישה חייבים לצום ואסור לפרוץ גדה.

א. השנה יחול הצום ביום שלישי, ותחילת הצום הוא מזמן עלות השחר (5:41) עד צאת הכוכבים (17:08), והאיסור הוא לאכול ולשתות, אבל שאר העינויים שבתשעה באב, מותרים בצום זה כגון נעילת הסנדל, סיכה, וכן מעיקר הדין מותר להתקלח במים חמים ביום הצום אבל המחמיר תבוא עליו ברכה.

ב. אם הלך לישון בלילה (שלפני התענית) וקם משנתו באמצע הלילה אסור לו לאכול ולשתות אפילו שעוד לא התחיל הצום, כיוון שהלך לישון הסיח דעתו מן האכילה והשתיה ולכן נחשב כאילו נכנס לתענית, ולכן אם רוצה לאכול ולשתות לפני עלות השחר צריך לעשות תנאי לפני שהולך לישון שכוונתו לקום במהלך הלילה לאכול ולשתות, ואם שכח ולא עשה תנאי וקם לפני עלות השחר אסור לאכול ולשתות. אולם אם מרגיש צימאון יש לו על מי שיסמוך, ובפרט אם רגיל לקום ולשתות במהלך הלילה.

ג. מן הנכון שלא לשטוף את הפה ביום הצום, אולם בפחות מרביעית במקום צורך מותר, וזהר שלא יבלע את המים, ולכן מי שקשה לו בבוקר שהוא קם משנתו לא לצחצח שיניים ביום התענית או מי שיש לו ריח רע מפיו מותר לו לצחצח שיניו או לשטוף את פיו וכמובן שיהר שלא יבלע את המים ויכניס לפיו פחות מרביעית (פחות מ-81 גרם).

ד. מי ששכח וברך על מאכל או על משקה ביום התענית ולפני שטעם נזכר שהיום יום צום יטעם כל שהוא מן המאכל או מהמשקה כדי שברכתו לא תהיה לבטלה, משום שברכה לבטלה לדעת מרן השולחן ערוך זה איסור דאורייתא ואיסור אכילה ביום התענית הוא מדרבנן, ואע"פ שיש אומרים שחויב התענית הוא מדברי קבלה מכל מקום זה בוודאי אינו חויב מדאורייתא, ופשוט שאחר שטעם אסור לו להמשיך לאכול או לשתות וצריך להמשיך ולהתענות.

ה. ביום הצום צריך לומר "ענגו" בתפילת שמונה עשרה, היחיד אומרה באמצע ברכת שמע קולנו, והחזן שחוזר בחזרת הש"ץ אומרה ברכת בפני עצמה בין ברכת "גואל ישראל" לברכת "רפאנו". ואם אכל ביום התענית בשוגג או שברך בטעות ואכל מעט כדי שלא תהיה ברכה לבטלה, הדין הוא שאם אכל פחות מכתבת הגסה (כ - 45 גרם) רשאי לומר "ענגו" בתפילתו ואינו נחשב כשקרן בתפילתו שעדין לעניין תענית נחשב מעונה (שחז"ל למדו שעד ככותבת הגסה אין ישוב הדעת לגוף לעניין אכילה), אבל אם אכל יותר מכתבת הגסה אינו רשאי לומר בתפילתו "ענגו", ומ"מ עדין צריך להמשיך ולהתענות עד צאת הצום.

ו. חולה שצריך לאכול מחמת בריאותו, אם אכל ככותבת הגסה אינו יכול לומר "ענגו" בתפילתו, אולם חולה שאכל ככוונה כל פעם פחות מהשיעור, יוכל לומר "ענגו" בתפילתו.

ז. יחיד המתפלל שמונה עשרה עם השליח ציבור בחזרת הש"ץ שדינו של היחיד לומר עם השליח ציבור מילה במילה מכל מקום אינו רשאי לומר "ענגו" בין ברכת "גואל" לברכת "רפאנו", שדווקא השליח ציבור שחוזר בקול צריך לאומרה שם, אולם היחיד ישתוק, ואח"כ יאמר "ענגו" בברכת שמע קולנו כדין היחיד.

ח. קטנים פטורים מכל הצומות ואינם צריכים אפילו לעשות תענית שעות, ואפילו אם הגיעו לגיל חינוך ויש להם דעת להתאבל על החורבן אין להם להתענות, ואפילו אם הקטנים רוצים להחמיר על עצמם ולהתענות אין שומעין להם, ומותר להם לאכול כל מה שרוצים, כיוון שתעניות אלו מדרבנן והם זכר לחורבן בית המקדש ואנו מצפים שיבנה בית המקדש לכך אין מקום לחנך את הקטנים שיתענו.

ט. מעוברות ומניקות פטורות מהצום, ואינן רשאיות להחמיר על עצמם ולצום, וראוי שלא יאכלו מעדנים וכדומה אלא יאכלו רק לצורך קיום האישה והתינוק, ומותרות לאכול המעוברות והמניקות אפילו בשעות הבוקר.

י. אישה שהיתה מניקה והפסיקה להניק את התינוק לאחר כמה חודשים, אם היא בריאה ומרגישה שיכולה לצום צריכה לצום, אולם אם מרגישה שיש לה חולשה ויש לה צער בתענית, תתענה רק תענית שעות כפי מה שיכולה.

יא. חתן שהוא בתוך שבעת ימי שמחתו, אבי הבן (היינו שעושים לבנו ברית באותו יום), המוהל, הסנדק, חייבים לצום בכל התעניות י' בתמוז, ט' באב, ג' בתשרי, י' בטבת, ורק שהצום דחוי יכולים לאכול ולשתות.

חינוך ילדים הרב אהרן פרידמן

העונש אינו מהנך

העונש הוא מרכיב חשוב בחינוך הילד. אין כמוהו ללמד את הילד את מגבלותיו ואת החוקים שהוריו קבעו בביתם – ביתו. כפי שציינתי בפרק "משמעותה של משמעת", חשוב העונש גם שימש כגב בעורף האיומים. בלי שנשתמש מעת לעת בעונשים, לא נוכל לאיים בהם. כל מומחה לאסטרטגיה צבאית מלמד את פקודיו, כי "כוח הרתעה" אינו כרוך דווקא בהפעלת כוח, אלא בהצגת הכוח כדבר בעל ממשות שניתן להפעילו בשעת הצורך. החינוך כמובן אינו מלחמה שאנו מנהלים מול ילדינו, על אחת כמה וכמה שאין אנו רואים בילדים משום אויבים. ברם, בהשוואה מתבקשת, גם הרתעת הילדים כרוכה בכך, שהם יכירו את האפשרות שיש בידינו ההורים להענישם. ומה לעשות כדי להראות את הכוח הזה, יש להשתמש בו לפעמים בגבולות הנכונים.

ברם, למרות שהמכות והעונשים הם חלק ממערך החינוך, הרי שהם אינם מחנכים!

מכה, חזקה ככל שתהיה, תשמש אולי כגורם הרתעה לעתיד, אך אין בה כדי להחדיר ערכים בתודעתו של ילד. למה הדבר דומה? לחולה הזקוק ליטול תרופות, ששייבו את בריאותו לאיתנה, אף אחד גם מי שיודה שלקחת התרופה היא מעשה חיוני אינו סבור שסוד הבריאות הוא קסם אנטיביוטי. בריאות הגוף תלויה בעיקר באבות המזון שהוא מקבל ובתנאי החיים הסביבתיים שלו. התרופות לא אמורות אלא להשיב את האזון שנפגם במערכות הגוף, כתוצאה מחשיפה לחיידק או מפגע אחר. כשם שהתרופה משמשת כאמצעי עזר להבראת הגוף ואינה יכולה לשמש כבסיס לבריאותו, כך גם העונשים מהווים אמצעי, שתכליתו ומטרתו להגדיר כללים ולתחום גבולות, אשר ימנעו חריגות מהמתווה שההורים מבקשים להנחיל לילדם.

טשטוש הגבולות בין אמצעי ומטרה, עלול להיות הרה אסון בתחומים רבים וגם בחינוך. אמצעי הופך להיות מטרה בפני עצמו, כשהוא מפסיק לשרת את המטרה המקורית שלמענה נוצה. הרי אומר: כיון שמטרת העונש להביא לשמירת הכללים והחוקים שהונהגו בבית ובחברה כולה – בכדי שאלו יבאו למטרתה הסופית: חינוך הילד למשמעת פנימית – הרי מרגע שהמכות אינן פועלות לשרות מטרת העל שלנו כהורים, בכך שכבר חדלו להוות גורם הרתעה, אין בהן שום תועלת.

גם בנקודה זו, דומים העונשים להפליא לתרופה הניטלת על ידי חולה. רופא המגלה שהתרופות שנתן לחולה אינן משפיעות על מיגור המחלה, אינו אומר כי מאחר וכבר אין מה להפסיד, נתמיד בלקיחתה לאורך ימים, ללא סיבה וללא התקרבות למטרה. כך בדיוק צריכים הורים להרגיש, בהשתמשם בעונשים ללא שהם רואים תועלת בכך. אגב, ישנם הורים הממשיכים במכות למרום חוסר התועלת, וזאת כ"נקמה" על שהילד אינו מרווה אותם נחת. עליהם לקחת בחשבון, שילד זה עוד ירווה אותם בתשלומי כפל על המכות...

רגע חושבים

הרב אליהו רוסתמי

כל השאלות נפתרות

במשך שנה וחצי, איזה מחשבות ותכנונים מה קורה שהוא יוצא מהכלא, איזה יציאות שתיים שהן ארבע בפנים ושתיים שהן ארבע בחוץ. וכאן יוסף הצדיק חושב על האחים שלו שלא יתביישו.

"ולא עמד איש אתו בהתנדע יוסף אל אחיו", אם כתוב הוציאו כל איש מעלי אז ברור שכולם יצאו, ולמה חוזר ואומר "ולא עמד איש אתו", מלמד שיוסף הוציא גם את המתורגמן שהוא מנשה בנו! אמר לו יוסף "בני היקר, צא גם אתה מהחדר, שלא תשמע מה שלא צריך לשמוע, המכירה היתה בינינו והכל יגמר בינינו. ואף זבוב לא צריך לדעת ממה שהיה כאן!"

איזה גדולה, איזה צדקות! לא פלא שכתוב על יוסף איש מצליח, וכל אשר הוא עושה ה' מצליח בידו! וכתוב במדרש רבה לסכנה גדולה נכנס יוסף באותה שעה, מהבושה רצו ויכלו האחים לחסל אותו, מבושה אדם יכול לעשות דברים נוראים, ופרחה נשמתם מהבושה.

יוסף היה מוכן לקחת סיכון שירצחו אותו, אבל לא הסכים לבזות שום אה! איזה רגישות נוראה!

אומר המדרש שיוסף אמר לאחיו "אתם סיפרתם לי שאחיו של בנימין מת (יוסף), אני רוצה לומר לכם שאחיו לא מת והוא עובד אצלי, אתם רוצים לראות אותו?" פתח יוסף ארבעה דלתות והתחיל לקרוא "יוסף תיכנס בבקשה, בא יוסף אל תתבייש" וכך מתח איתם עד שראה שקיבלו סחרחרות מהמבטים, אמר להם "אני יוסף העוד אבי חי, ולא יכלו אחיו לענות אותו כי נבהלו מפניו".

בכל הפרשה הקודמת היו שאלות לאחים, מה אלקים רוצה מאיתנו, מאשימים אותנו כמרגלים, למה המושל הזה מטרטר אותנו, מלא שאלות היו להם, וכל השאלות נפתרו בצמד מילים "אני יוסף", יש לכם עוד שאלות?

הרב אליהו רוסתמי מרצה באתרנו
להרצאות נוספות בקרו באתר 'שיבת אור דוד'

"כי איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי", אומרים בעלי המוסר איך אדם יעלה אחרי 120 לבית דין של מעלה והנער איננו אתי, ולא חיינתי את הבנים שלי לתורה ומצוות. לא מספיק שאדם יתחזק בעצמו אלא צריך להסתכל על הבנים והבנות ולהקנות להם ערכים של תורה ויראת שמים.

ויש אומרים איך אעלה אל אבי והנער איננו אתי, אלו ימי הנעורים שלנו, מה יעשה אדם שפיספס את נעוריו, איך מתקנים את ההפסד של ימי הנעורים.

אפשר לתקן את הנעורים שלך בנעורים של הילדים שלך, ותדאג שאת מה שאתה ראתה שהם לא יראו, את הסריטות שאתה עברת, שאף אחד לא יסרוט אותם.

ואם לא זכית לתקן אצל ילדיך שחזרת בתשובה בגיל חמישים, תתקן אצל הנכדים שלך. הגר"ל כחלון מכיר אדם בן 65 שחזר בתשובה ואמר לבניו ובנותיו שהוא מוכן לשלם על כל נכד שיגדלו לתורה, את כל ההוצאות, שלו עד החופה! כל השכר לימוד ישיבה קטנה וגדולה, ביגוד והנעלה הכל! אני רוצה לתקן על ידי הנכדים את הנעורים שלי! זה תיקון טוב מאד!

"ולא יכול יוסף להתאפק לכל הניצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי", מה פירוש לא יכול להתאפק, אומר רש"י "לא היה יכול לסבול שיהיו מצרים ניצבים עליו ושומעין שאחיו מתביישים בהידועו להם".

יוסף הולך לספר לאחיו מי הוא, והוא מלך ועומדים שוטרים וחיללים מהצדדים לשמור, ואומר יוסף להוציא את כולם.

זה לא מובן, שהרי האחים זרקו אותו לבור של נחשים ומכרו אותו במחיר נעלים והתגלגל מיד ליד, ויושב שתיים עשרה שנים בבית סוהר, לְקַלְכו את השם שלו והכבוד שלו.

אדם שתופרים לו תיק ושמים אותו שתיים עשרה שנים בצינוק על לא עול בכפו, כמה רגשי נקמה עוברים בראש של אחד כזה.

היה אדם אחד שתפרו לו תיק של שנה וחצי! והוא סיפר מה עבר לו בראש

האם העלון נמצא בבית הכנסת שלך באופן קבוע?

פרשת שבוע | סיפור | קואצ'ר | הלכות | חינוך ילדים

בוא והצטרף
לאלפי המפיצים
בכל שבוע את
העלון המפואר
"אור הפרשה"
ושמח את מתפללי בית הכנסת
שלך.

לפרטים והרשמה

03-5701212

למפיצים המקדימים זוכים:

כל הפצה של חבילת עלונים 1 יזכה את המפיץ
בברכה מפי הרה"ג דניאל זר שליט"א
לאחר לימוד כל ספר האידרא רבה וזוטא
בקברו של התנא האלוכי ר' שמעון בר יוחאי

כל הפצה של 2 חבילות עלונים יזכה את המפיץ
בברכה מפי הרה"ג דניאל זר שליט"א
לאחר קריאת כל התהילים בליל שבת

כל הפצה של 3 חבילות עלונים יזכה את המפיץ
בקמיע של כל הזוהר הקדוש

